

ALTYN QALAM

республикалық ғылыми-әдістемелік журнал

Азамат Мұратов

№2(1) ақпан 2025

индекс: 76225

ШАЛАБАЙ МАҚСАТ ГАЛЫМУЛЫ

Маңғыстау облысы, Түпқараған ауданы

Ақшұқыр мектеп-лицейінің

тарих пәнінің мұғалімі

Абуова Гулбаршын Энгелсовна
Мангыстау облысы. Түпқараған ауданы
Ақшұқыр ауылы
“Керемет 2” бөбекжай бақшасы
Тәрбиеші

Балабақшадағы тәрбие әдістері

Балабақшадағы тәрбие әдістері – мектепке дейінгі жастағы балалардың жан-жақты дамуына ықпал ететін маңызды құралдардың бірі. Дұрыс ұйымдастырылған тәрбие үдерісі баланың интеллектуалды, әлеуметтік, эмоционалды және шығармашылық қабілеттерін дамытуға көмектеседі. Балабақшадағы тәрбие әдістері балалардың жас ерекшеліктеріне, қызығушылықтарына және қабілеттеріне негізделуі тиіс. Сондықтан тәрбиешілер мен ата-аналар балаларды дамытуға арналған тиімді әдістерді қолдану арқылы олардың болашақта тұлға ретінде қалыптасуына жағдай жасауы керек.

Балалар ең алдымен қоршаған ортаны ойын арқылы таниды. Сондықтан ойын – мектепке дейінгі тәрбиенің басты құралы. Ойын барысында балалар жана білімді оңай меңгеріп, әлеуметтік дағдыларын дамытады. **Рөлдік ойындар** балаларды әртүрлі мамандықтармен таныстырып, олардың қиялын арттырады. **Қимыл-қозғалыс ойындары** денсаулықты нығайтуға, физикалық дамуды жақсартуға көмектеседі. Ал **логикалық ойындар** ойлау қабілетін, есте сақтау және зейін қою қабілеттерін дамытады. Ойын барысында балалар қарым-қатынас орнатуды, командада жұмыс істеп, өз ойларын еркін жеткізуді үйренеді. Сондай-ақ, ойындар арқылы балалар қоршаған ортадағы заңдылықтарды түсініп, өз ойларын жүйелі түрде жеткізуге машықтанады.

Балаларды тәрбиелеудің тағы бір тиімді әдісі – **әңгімелеу және ертегілер** айту. Әңгіме мен ертегі балалардың қиялын дамытып қана қоймай, адамгершілік құндылықтарды бойына сіңіруге көмектеседі. Қазақ халқының ертегілерін оқу арқылы балалар ұлттық мәдениет пен дәстүрлермен танысады. Сонымен қатар, ертегілерді сахналау олардың шығармашылық қабілеттерін дамытып, сөйлеу дағдыларын жетілдіреді. Балалар ертегілер мен әңгімелерді тыңдай отырып, кейіпкерлердің іс-әрекеттерін талдауды, өз ойларын еркін білдіруді үйренеді. Бұл олардың тіл байлығын арттырып, өз ойын еркін жеткізе білу дағдыларын дамытады.

Көрнекілік әдісі балалардың қабылдау қабілетін арттыруда маңызды рөл атқарады. Балалар ақпаратты көрнекі құралдар арқылы тез қабылдайды, сондықтан суреттер, иллюстрациялар, макеттер мен бейнефильмдер оқу үдерісін қызықты әрі

тиімді етеді. Түрлі түсті көрнекіліктер балалардың есте сақтау қабілетін жақсартады және сабаққа деген қызығушылығын арттырады. Сондай-ақ, балалар табиғат аясында серуендеу, өсімдіктер мен жануарларды бақылау арқылы табиғат заңдылықтарын түсінеді.

Практикалық әдістер балаларға өз бетінше әрекет етуге мүмкіндік береді. Қолөнер және сурет салу – олардың ұсақ моторикасын дамытып, шығармашылық қабілеттерін арттырады. Балалар тәжірибе жасау арқылы ғылыми түсініктерді меңгереді, табиғат құбылыстарын зерттеуге қызығушылық танытады. Музыкалық және би сабақтары олардың ырғақ сезімін дамытып, эмоционалдық көңіл-күйін реттейді. Бұдан бөлек, түрлі шығармашылық тапсырмалар мен зертханалық тәжірибелер балалардың өздігінен шешім қабылдап, логикалық ойлау қабілетін дамытады.

Балабақшада балалардың мінез-құлқын қалыптастыруға ерекше көңіл бөлінеді. **Әдеп және мінез-құлық тәрбиесі** балаларды жауапкершілікке, тәртіпке, өзара сыйластыққа баулиды. Жаксы әдеттерді үйрету арқылы балалар сыпайылық, мейірімділік және адалдық секілді қасиеттерді меңгереді. Топтық жұмыс арқылы ынтымақтастық дағдыларын қалыптастырады, ал қарапайым тапсырмалар арқылы жауапкершілікті сезінеді. Сонымен қатар, тәрбиешілер мен ата-аналар балаларды қоғамдық ортада өзін-өзі ұстауға үйрету үшін арнайы әдеп ережелерін енгізуі қажет. Мысалы, амандасу, алғыс айту, үлкендерді құрметтеу және достарына қамқорлық көрсету сияқты қарапайым дағдыларды бала бойына сіңіру керек.

Балабақшадағы тәрбие әдістері – балаларды жан-жақты дамытуға бағытталған кешенді шаралар жиынтығы. Ойын, әңгімелеу, көрнекілік, практикалық әрекеттер мен мінез-құлық тәрбиесін үйлестіре отырып, тәрбиешілер баланың тұлға ретінде дамуына ықпал етеді. Балалардың білімге деген ынтасын арттырып, шығармашылық қабілеттерін дамыту – тәрбиеші мен ата-ананың ортақ міндеті. Осы әдістерді дұрыс қолдану арқылы балабақша тәрбиеленушілері өмірге бейімделген, ой-өрісі кең, жан-жақты дамыған тұлға болып өседі. Балаларды оқыту мен тәрбиелеу үдерісінде тәрбиеші олардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, әр балаға жеке көзқараспен қарауы қажет. Осындай кешенді тәсіл баланың болашақта жан-жақты дамыған, білімді, мәдениетті тұлға болып өсуіне негіз қалайды.